Трайдук Н.Ю.
професор,
Бердянський державний педагогічний університет, м. Запоріжжя
Несторенко Т.П.
кандидат економічних наук, доцент,
Бердянський державний педагогічний університет, м. Запоріжжя

DOI: https://doi.org/10.36059/978-966-397-573-3-46

ЗЕЛЕНА ВІДБУДОВА УКРАЇНИ ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Сталий розвиток у сучасних умовах розглядається не лише як глобальна стратегія [4], а й як практичний орієнтир для країн, що знаходяться у стані трансформаційних змін [2]. Для України питання «зеленої відбудови» набуває подвійної актуальності: одночасно подолання наслідків воєнних руйнувань та забезпечення євроінтеграційного курсу, що вимагає впровадження екологічно орієнтованих стандартів господарювання [1]. Особливого значення це набуває для малого та середнього бізнесу (МСБ), адже саме він формує основу економічної стійкості, зайнятості та соціальної стабільності у регіонах [5]. Впровадження «зелених» практик здатне створювати конкурентні переваги, сприяти залученню інвестицій і формувати позитивний імідж підприємства на міжнародному ринку (табл. 1).

Зелена відбудова включає інтеграцію принципів енергоефективності, використання відновлюваних джерел енергії, екологічне виробництво, повторне використання ресурсів та зменшення викидів парникових газів. Поєднання цих практик з фінансовими інструментами та цифровізацією створює нові можливості для МСБ, забезпечує доступ до європейських ринків, дозволяє уникати торговельних бар'єрів та сприяє розвитку різних секторів економіки [3, 6].

Суттєвими викликами залишаються високі стартові витрати, обмежений доступ до фінансування, складність отримання грантів, низький рівень обізнаності підприємців щодо «зелених» інновацій та бюрократичні перепони. Для подолання цих бар'єрів необхідне створення сприятливого середовища через державні програми, пільгове кредитування, навчальні ініціативи та розвиток міжнародного партнерства.

Досвід країн ЄС підтверджує, що інтеграція екологічних стандартів у бізнес-моделі МСБ підвищує ефективність, знижує екологічні ризики і формує конкурентні переваги. В Україні успішні кейси вже спостерігаються у сфері енергоефективності, екологічного агробізнесу,

екотуризму та «зеленого» експорту, що демонструє практичну користь від впровадження зелених практик.

Таблиця 1

Вплив інструментів зеленої відбудови на конкурентоспроможність малого та середнього бізнесу в Україні

Інструмент зеленої відбудови	Очікуваний ефект для бізнесу	Вплив на конкуренто-спроможність	Приклад для України
Енергоефективність будівель та виробництв	Зменшення витрат на енергію, зниження екологічного навантаження	Підвищення маржі та привабливість для інвесторів	Впровадження LED-освітлення та теплоізоляції у виробничих цехах
Використання відновлюваних джерел енергії	Зменшення залежності від традиційних ресурсів	Зниження операційних ризиків та витрат	Сонячні панелі на фермерських господарствах, малі вітрові установки
Екологічне виробництво та сертифікація	Доступ до європейських ринків, підвищення довіри споживачів	Можливість експорту та формування бренду «зелений продукт»	Органічні продукти та сертифікація ISO 14001
Повторне використання ресурсів (циркулярна економіка)	Зменшення витрат на сировину, утилізацію та відходи	Оптимізація виробництва, підвищення ефективності	Виробництво біопакування з відходів агропромисловості
Цифровізація та «зелені» технології управління	Підвищення прозорості та контролю за ресурсами	Збільшення швидкості прийняття рішень, ефективність менеджменту	Впровадження ERP-систем для моніторингу енергоспоживання

Таким чином, зелена відбудова України виступає стратегією не лише відновлення економіки після воєнних руйнувань, але й формування довгострокового конкурентного розвитку малого та середнього бізнесу, здатного адаптуватися до викликів глобального ринку та інтегруватися в європейську економіку.

Список використаних джерел:

1. Амелічева Л. П., Тюрін Є. Є. Еволюція зеленої економіки в умовах сталого розвитку. *Економіка і організація управління*. 2023. № 1 (49). С. 77–88. DOI: https://doi.org/10.31558/2307-2318.2023.1.8

2. Корольчук Л. Екологізація економіки в контексті реалізації концепції сталого розвитку: теоретичний аспект. *Галицький економічний вісник*. 2022. Том 76. № 3. С. 98–106. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2022.03.098

3. Несторенко Т. П. Значення університету для економіки міста: приклад впливу переміщеного університету. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. Т. 1, № 5 (298). С. 223–227. DOI: https://doi.org/10.31891/2307-5740-2021-298-5(1)-39

4. European Commission. Green Deal Industrial Plan for the Net-Zero Age. Brussels, 2023. https://commission.europa.eu/topics/competitiveness/green-deal-industrial-plan_en

5. Lemish K., Nestorenko T., Tokarenko O. Interaction of business and education in hospitality, restaurant, and catering business in Ukraine. *Journal of Modern Economic Research*. 2021. Vol. 3, № 4, 5–20. URL: https://cutt.ly/nKeRkJh

6. Nestorenko T., Tokarenko O., Nestorenko O. (2018). Health-resort industry in Ukraine: The underlying causes of changes. Ekonomia – Wroclaw Economic Review, 24/4. *Acta Universitatis Wratislaviensis*, No 3882. 51–63. DOI: https://doi.org/10.19195/2084-4093.24.4.4